

SLOVENEC.

Političen list za slovenski národ.

Fe pošti prejemati velja: Za celo leto predplačan 15 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld., za en mesec 1 gld. 40 kr.
V administraciji prejemati velja: Za celo leto 12 gld., za pol leta 6 gld., za četrt leta 3 gld., za en mesec 1 gld. V Ljubljani na dom pošiljan velja 1 gld. 20 kr. več na leto.
Posamezne številke veljajo 7 kr.
Naročnino prejema upravništvo (administracija) in ekspedicija, Semeniške ulice št. 2, II., 28.

Naznanila (inzerati) se sprejemajo in velja trispodna petit-vrsta: 8 kr., če se tiska enkrat; 12 kr. če se tiska dvakrat; 15 kr., če se tiska trikrat. Pri večkratnem tiskanju se cena primerno zmanjša.

Rokopisi se ne vračajo, nefrankovana pisma se ne sprejemajo.

Vredništvo je v Semeniških ulicah h. št. 2, I., 17.

Izhaja vsak dan, izvemši nedelje in praznike, ob 1/6. uri popoldne.

Štev. 50.

V Ljubljani, v soboto 1. marca 1890.

Letnik XVIII.

Vabilo na naročbo.

Z današnjim dnem pričela se je nova naročba na

„SLOVENCA“,

h kateri najljubše vabi

opravništvo.

Cena naročnini razvidi se na glavi lista, a na naročnike, ki se oglašajo, pa ne določajo naročnine, se ne ozira.

Državni zbor.

Z Dunaja, 28. februvarija.

Južno-štajarska hranilnica.

Štajarske nemčurje strašno boli, da s svojimi denarnimi zavodi ne morejo več zatirati slovenskih sodeželanov, katerim so prej odrekli posojila iz svojih hranilnic, ako so bile dotične prošnje ali pa celó zemljiške knjige slovenske. Da bi namreč otrsli ta neznosni jarem, osnovali so slovenski rodoljubi južno-štajarsko hranilnico v Celji, katera slovenskim posestnikom daje priliko, da jim ni treba pri nemških, njim sovražnih zavodih iskati pomoči. Ves srd in vsa strast nemčurske gospóde se torej sedaj obrača proti omenjeni hranilnici, ki je štajarske slovenske kmete rešila iz neusmiljenih krempljev nemškega kapitala. Že v deželni zboru štajarskem so zaradi južno-štajarske hranilnice svoj žolč zivali nad ces. namestnikom, po zopetnem shodu državnega zbora pa je celjski poslanec dr. Foregger precēj prvi dan, t. j. 3. februvarija t. l. zbornici izročil interpelacijo, v kateri ministerskega predsednika izprašuje, zakaj je vlada dovolila ustanovitev

južno-štajarske hranilnice v Celji, in kako opravičuje žaljenje avtonomnih pravic po cesarskem namestništvu in potrditev pravic, po katerih se more človek motiti, kako daleč sega poroštvo?

Ministerski predsednik je včeraj odgovarjal na to interpelacijo in dal Foreggerju odgovor, ki mu bo še dolgo neprijetno brenčal po ušesih. Grof Taaffe pravi, da je ces. namestništvo v lastnem delokrogu dovolilo ustanovitev te hranilnice v smislu hranilničnega regulativa z dné 2. septembra 1844, da se proti temu odloku namestništva nihče ni pritožil, da torej ministerstvo ni imelo vzroka s to rečjo se pečati. Minister poudarja dalje potrebo te hranilnice, kar je najbolj razvidno iz tega, da so vloge te hranilnice po bilanci z dné 31. decembra 1889. l. po komaj polletnem obstanku znašale 279.620 gld. 45 1/2 kr., posojila pa 147.125 gld. (Čujte, čujte!) Dalje pojasnjuje grof Taaffe, da omenjena hranilnica ni okrajni zavod v smislu §§ 49. in 50. deželnega zakona gledé okrajnih zastopov na Štajarskem, ampak da je prava hranilnica v smislu hranilničnega regulativa z dné 2. sept. 1844, in da zaradi tega okrajni zastop in deželni zbor nimata nobene nadzorovalne pravice nad njo. To nadzorništvo ima upravni odbor in vlada po svojem komisarji. Cesarsko namestništvo je imelo tudi pravico hranilnici po lastni previdnosti določiti sedež in tudi s tem nikakor ni prelomilo avtonomnih pravic deželnega zastopstva. Tudi tega minister ne more priznavati, da bi se mogel človek motiti gledé velikosti poroštva. Po § 2. hranilničnih pravil so prevzeli omenjeni okrajni splošnje poroštvo, in če so določili v ta namen še poseben zaesek 10.000 gld., to splošnjemu poroštvu nikakor ne nasprotuje, ampak ga za posebne slučaje še v višji meri potrjuje in polajšuje.

Slovenski poslanci so bili s tem odgovorom zadovoljni in z njimi vred tudi njih prijatelji na desni, kjer se je razlegala živahna pohvala ministerskemu

predsedniku. Foregger je menda slutil, da jo bo skupil, zato ga ni bilo blizo, ampak je raje pohajkoval zunaj po hodnikih.

Legalizovanje podpisov.

Gospodska zbornica je včeraj z nekaterimi ne-bistvenimi premembami sprejela od poslaniške zbornice sklenjeni načrt zakona, po katerem ne bode treba več pri notarjih legalizovati podpisov na pis-mih namenjenih za vknjiženje v zemljiške knjige, ako dotični zneski ne presegajo 100 gld. in če pismo ni namenjeno za kak vnanji, ampak za kak domači sodnijski okraj. Zadostovalo bo odslej za tako pismo, če dva poštena moža s svojim lastnim podpisom kot priči potrdita, da je njima osebno znan človek, ki je podpisal dotično pismo. Tudi morete priči svojima podpisoma razun te opazke še dostaviti svoj značaj, svojo starost in svoje stanovanje. Ta zakon pa ne velja za deželno-knjižna pisma, za pooblastila in tudi ne za zneske nad 100 gld. Deželni zbori bodo s posebnimi deželnimi zakoni določili, katere zemljiško-knjižne zadeve so manjšega pomena v smislu tega zakona. Dosti to sicer ni, ali nekaj je vendar le, kar se dovoljuje in kar bo zlasti koristilo manjšim in revnejšim posestnikom. Gospodska zbornica je bila enkrat že odklonila enak zakon in enaka usoda je tudi včeraj pretela sklepom poslaniške zbornice, ker je večina dotične komisije tudi včeraj priporočala prestop na dnevni red, ali knez Windisch-Grätz in grof Belcredi kakor tudi minister Schönborn in sekejski načelnik Steinbach so se krepko potezali za te polajšave ter dosegli, da je gospodska zbornica odvrгла nasvet večine in sprejela zakon, kakor ga je predložila zbornica poslancev. Zarad nekaterih ne-bistvenih prememb so prišli sklepi gospodske zbornice danes še enkrat v zbornico poslancev, ki jim bode pa gotovo pritrđila, da tolikanj potrebni zakon že skoraj stopi v veljavo.

LISTEK.

Naš književni jezik.

Spisal E. B.

I.

Književni jezik je podloga vsemu narodnemu življenju. On je takorekoč kri, ki se pretaka po narodnem telesu ter je oživlja in hrani. Ako je pa kri slaba in sprijena, boleha in medli celo telo. Gotovo torej ne bode odveč, ako si to kri v našem narodnem telesu natančneje ogledamo, da vidimo, ali je krepka in zdrava, in v neugodnem slučaji, kako nam jo je treba zboljšati in ozdraviti.

Vsakemu Slovencu, ki bere politične časopise, je znano, kako sodijo naši narodni nasprotniki o slovenskem jeziku. Trdijo namreč, da je naša književna slovenščina nov, izmišljen jezik, ki se le malo vjema z govorjenjem priprostega naroda, in katerega ljudstvo tudi ne razume. Naši zagovorniki sicer takošne napade pridno zavračajo, a za vselej zavrniti jih vendar ne morejo. Vedno in vedno ponavljajo se dotična očitanja po nam sovražnih časnikih in društvih, pa tudi na jako odličnem mestu, — v državnem zboru, gotovo ne na čast in korist slovenskemu narodu. Ako se hočemo takih napadov za vselej iznebiti, treba nam je pred vsem vestno pre-

iskati, ali tiči v trditvah naših nasprotnikov kaj resnice, ali ne.

Čudno je že to, da se ravno nam Slovencem kaj takega očita, ne pa tudi Čehom, Hrvatom i. dr. Najboljši dokaz pa, da omenjena očitanja niso čisto neopravičena, so izjave nekaterih rodoljubov, ki so sami že večkrat poudarjali, da so naši novejši pisatelji krenili s pravega, naravnega pota ter se poprijeli neke na pol umetne mešanice, ki se ne vjema prav z ljudsko govorico, in katera, ne donajajoč nam nobene koristi, le ovira napredek naše narodne stvari. Tako n. pr. beremo tudi v vsakoletnem „Oglasniku“ Mohorjeve družbe naslednji opomin: „O da bi družbini pisatelji učili se od nedosegljivega Slomška z narodom čutiti, misliti, govoriti, — z eno besedo: pisati po domače, to je v jeziku, narodu lahko umevnem, iz njega povzetem, milo donečem, kakor razven Slomška zná malo naših pisateljev.“

Žal, da so taki opomini do zdaj le malo izdali, ker je večina naših pisateljev izgubila čut za nepopačeno slovenščino. Vedoma ali nevedoma in le druge posnemajoč mešajo v svoje spise nenavadne, in kar je glavna stvar, čisto nepotrebne izraze, ki dajejo vsemu jeziku nekak umeten značaj, ter ga delajo zlasti prirobnemu ljudstvu težko umljivega. Vzrokov tej prikazni je več, a v prvi vrsti moramo imenovati neslogo. Pri nas je že od nekaj smel

vsak pisati, vsak popravljati in prenavljati jezik, kakor se mu je ljubilo; ali z drugimi besedami: manjkalo nam je merodajnega središča, ki bi bilo odločevalo o posameznih jezikovnih vprašanjih. Ker pa je vsak delal, kakor je sam hotel, zatorej se ni čuditi, da so nekateri zgrešili pravi pot ter polagoma še mnoge druge zmotili in potegnili za seboj.

Prenapeto, nepremišljeno čiščenje slovenščine od tujih izrazov je med drugim veliko krivo, da je naš jezik s časom dobil umetno lice. Grđih tujk, ki se dajo poleg tega nadomestiti z obče znanimi ali vsaj lahko umljivimi domačinkami, kakor: birt (gospodar), lon (plačilo), špampet (postelja), špraha (jezik), gnada (milost) itd., ne bode nobeden pametnjak zagovarjal. Kadar bi pa morali vdomačene tujke zameniti z neznanimi izrazi, tedaj bomo mnogo-krat bolje storili, ako prve obdržimo. Tako n. pr. so meni besede: krompir, komaj, mojster, jud, pridiga, . . . vsekako ljubše od naslednjih: korun, jedva, nastavnik, žid, propoved itd. Posebno prenapeto, nepotrebno in škodljivo pa se meni zdí, da bi slepo zmetali tudi take besede, ki so samo po tu-jem uzoru skovane in tujim izrazom le bolj od daleč podobne, pri tem pa v slovenščino globoko vkoreninjene, kakor: postava (Gesetz = zakon), zapustiti (verlassen = ostaviti), odpustiti (verzeihen = oprostiti), prihodnjost (Zukunft = bodočnost), ravno (gerade = baš) itd.

Kongrua.

Danes se je pričela razprava o kongruji samostojnih kuratov. Nasprotno je dotičnemu načrtu samo Kronawetter, izvrstno pa so ga zagovarjali dr. Fuchs, ki je poseben strokovnjak in žigar govor priobčimo v celoti, Pscheiden, Špelina in poročevalec Gujevoš. Soglasno je bilo sklenjeno prestopiti v posebno razpravo; a ob dveh popoldne predsednik sklne sejo in prihodnjo sejo napové za torek 4. marca.

Prvi maj — mednarodni delavski praznik.

Poročali smo vže, da se je minolo poletje vršil v Parizu mednarodni socijalistiški shod, ki se je med drugim bavil z uvedbo normalnega delavskega dneva, t. j. da bo delavna dnevna doba trajala samo osem ur. Odposlanec iz mesta Bordeaux-a (Lavigue) predlagal je imenom narodne zaveze francoskih delavskih zadrug nastopno:

„1. Velika jednota manifestacija delavcev vseh dežel prirediti se ima takó, da v en in isti dan po vseh deželah, oziroma povsod, delavci zastopnike gospodujoče oblasti pozivljejo: postavna doba delavnega dneva bodi omejena na osem ur.

2. Oziraje se na to, da je slično manifestacijo decembra meseca l. 1888. sklenil kongres ameriški „Delavske federacije“ na dan 1. maja 1890. l., določen je ta dan za mednarodno manifestacijo.

3. V vsaki deželi priredé naj pa delavci to manifestacijo načinom, ki ugaja zakonom in krajevnim odnošajem.“

Pariški mednarodni shod je tudi vsprejel soglasno ta predlog.

O vrednosti in potrebi osemurne delavne dōbe ali vsaj o skrajšani slednje zdi se nam odveč razpravljati. Delavsko dnevno dōbo skrajšati je nepogojno treba vže zaradi tega, da se zapreči degeneracija človeštva in da se delavcu omogoči njegova duševna izobrazba.

Socijalistiški listi svetujejo gledé majnikove manifestacije po Avstriji, v kolikor to dovoljujejo avstrijski odnošaji, da ne pridejo z zakoni navskriž, naj se 1. majnik l. 1890. praznuje tudi v Avstriji kakor po vsem svetu. Dopoludne naj se povsodi delavci posvetujejo na shodih o osemurni delavski dōbi, popoldne naj pa prirejajo zabave in izlete in se radujejo znova probujene prirode v čistem, svežem zraku.

Dasi iz srea privoščimo in želimo odmora delavstvu, vendar se povsem ne moremo strinjati s tem predlogom in ne odobrujemo, da bi delavci ustavili v 1. dan maja delo kar na svojo pest in lastno odgovornost, kajti stvar bi se znala zasukati v neprospeh marsikakega trpina. Uverjeni smo, da delavci ne o posvečevanju nedelje ne o nedeljskem počitku nimajo pravega pojma. Da je to gola istina, povedal je Bismarck prilično nemškim — tedaj najbolj zavednim — delavcem, ko je vlada hotela uvesti nedeljski počitek, a delavci so zoper to vladno naredbo ugovarjali, češ, da so vsled tega oškodovani na — zaslužku.

Prvi dan maja more proslavljati vsak delavec na svojo pest, kakor mu drago, toda nemile posledice zadenejo tudi le njega samega, ker nedostatna organizacija mnogih delovršbenih zavodov ne more mu jamčiti materijelnega varstva. Posledice tega praznika so povsem v istini premisleka vredne, zlasti v manjših mestih, kakor je naša Ljubljana. V zadajem občnem zboru tiskarskega društva interpeleval je neki član glede praznovanja 1. majnika, v odgovor je bil — homeričen smeh po dvorani.

Najpametneje so jo v tem oziru pogodili še Švicarji. „Grütli-društvo“ in druga švicarska društva sklenila so proslavljati 1. dan maja po vsi Švici dostojnimi manifestacijami, a dela ne ustaviti. Istim delavcem pa, ki hoté praznovati ves dan, ne bodo delali ovire in je tudi ne morejo. Podstava švicarske delavske delegacije je: proglašanje 1. dan majnika za občni praznik, v koji dan se ne bo delalo, mora imeti zle posledice in spore za delavce, ki gotovo niso koristni delavski stvari. V tem smislu se strinjamo tudi mi z našega stališča predlogom.

Naš časnikarski poklic zahteva strogo, da moramo dan za dnevom prebirati mnogo listov. Toda iz vseh ima katoliški novinar ta vtis, da se delavski bataljoni povsodi organizujejo in da so povsem prešinjani z brezverstvom. Prejeli smo po naključji 4. številca lista (izhajajočega v Pragi) „Časopis stavbinskih delavcev, glasilo v obrambo gmotnih koristij zidarskih, kamnoseških, tesarskih, mizarskih pomočnikov“ itd. Ta list je bil zaplenjen, vzlic temu lahko omenimo, da je bil naslov uvodniku: „Je-li ali ne?“ — namreč Bog. To je posnetek iz neke knjige: „Delavska filozofija“. Na obrobku prve strani pa stoji z mastnimi črkami: „Prvi maj je dan našega odmora. Prvi četrtak maja meseca bomo počivali!“ — Ta poziv je najboljši dokaz, da se slovansko delavstvo hujska od neke strani za spojitev z velikonemškimi socijalisti, katerim so francoski delavci, kakor poroča list „Devetnajsti vek“, poslali iz Pariza brzojavno čestitko na volilnem vspehu.

Brezobzirni kapitalizem ima to usodno zaslugo, da je izvežbal delavske legijone. Združenje tisoč in tisoč delavcev na enem mestu ima nujno in neobhodno posledico, da se delavci organizujejo. Človek je družbinsko bitje, in kjer posluje sto ljudij skupno, ondi se snuje živi organizem, osnuje se občina. Vsak vkupni organizem pa mora ovladati neki duh. In ta duh — tega faktuma nihče ne boče tajil — je v delavskih organizmih dandanašnji odločno brezbožen.

Z veseljem belježimo, da je delavstvo v Sloveniji zlasti na Kranjskem, narodno, še večje veselje pa bi imeli, ko bi naši delavci priznavali, da niso samo narodnjaki, temveč tudi katoličani. Žal, da sta socijalizem in anarhizem zapeljala po navodu nihilistiških hujskačev kratkovidni delavcev tudi na blodni pot ter vzela marsikakemu delavcu vero in narodnost, brez kojih ga ni bilo in ne boče človeka. Ako se delavci ne bodo znebili svojih največjih neprijateljev, ako povsem ne bodo zvesto vdani iz cele duše veri svojih pradedov in svojemu narodu, ni zanje najmanjše nádeje rešitve.

nimi, učenimi besedami in oblikami. A vspehi so domišljanim ravno nasprotni. Mnogi rodov slovenski, a v tujem duhu odgojeni meščani in tržani ne umejo prav te umetne mešanice in zaradi tega manj marajo zánjo. Pa tudi med pravimi rodoljubi ima takšen jezik malo prijateljev, o čemur se lahko prepričamo, ako nas je volja. Jaz sam sem vprašal več znancev in prijateljev za njih mnenje v tej stvari, in vsak je z menoj vred obžaloval, da so nam naši pisatelji jezik tako popačili. Jeden izmed njih mi je naravnost rekel, da je izgubil skoro vse veselje do slovenščine in slovenskega branja, ker mu preseda tisto posilno hrvatnje in sploh tista čudna zmes, ki se dandanes šopiri po mnogih „slovenskih“ časopisih in knjigah; da je on v tem oziru jako občuten in ga zbōde vsaka nenaravna beseda ali oblika, kakoršnih v našem slovstvu vse mrgoli; in da so njemu nemške knjige, nemški časopisi ljubši, ker se mu pri njih ni treba zaradi jezika vedno in vedno jeziti. — Nauk iz tega resničnega dogodka, ki ga gotovo ne smemo prištevati redkim izjemam, lahko si posname vsak sam.

Zamolčati ne morem, da zlasti nekateri prenapetueži ne poznajo nobene meje v pačenju naše mile materinščine. Oni takorekoč mrzijo in se naravnost ogibajo vsega, kar je navadno, vsakemu lahko umljivo; željno pa segajo po vseh manj znanih ali umetnih besedah in oblikah, ter sploh delajo z jezikom, kakor s kako igračo, ne pomislivši, da je isti živa stvar, katere ne moremo in ne smemo samovoljno prenarejati, in ne ozirajoč se čisto nič na potrebe praktičnega življenja. Náte v tem oziru samo jeden izgled! Neki slovenski sodnik ali „sodec“, kakor se sam imenuje, nasvetuje med drugim za pojem „Bezirksgericht“ izraz „kotarski sod“! Človek res ne vé, ali bi se jezil, ali smijal nad takim svétom!

Jaz bi ne govoril o vsem tem, ko bi táko počenjanje ne imelo jako škodljivih nasledkov za vse naše narodno življenje. Naj si ogledam stvar od katerekoli strani, povsod vidim le škodo, a nikjer niti najmanjše koristi. Zlasti je to pačenje naravnega narodnega jezika veliko krivo, da si slovenščina ni mogla povsod v javnem življenju pridobiti tiste veljave, kakor jo rodoljubi želimo. Zatorej mora pa zanaprej vseh zavednih, za zdrav narodni napredek vnetih in za srečno prihodnost našega naroda skrbnih Slovencev sveta dolžnost biti, da ustavimo delo omenjenim kvariteljem slovenskega jezika; skrb nam mora biti za to, da se naša mila, blaglasna slovenščina očisti vsake nepotrebne tuje, umetne in priprostemu ljudstvu neumljive primesi, ter da postane zopet taka, kakoršna bi edino morala biti: v resnici domača, vsakemu lahko umljiva.

V kulturnem svojem pomenu je proletarijat že danes orjak, ki nosi ves svet materijalnih in duševnih plodov na svojih močnih ramenih, toda v političnem oziru je gledé vplivanja na zakonodajstvo in vlado do danes pritlikavec in bode ostal pritlikavec iz prej navedenih razlogov in podlaga nasilnih kapitalistov, ali kakor Goethe v „Faustu“ reče:

Wir schaffen 's Eisen,
Sie schmieden Ketten!

Konservativna stranka rada podpira in zagovarja društvene premembe v korist delavcev, ako se ti ne izneverjajo narodu, iz kojega pohajajo, ako se ne rogajo sv. veri in njenim naredbam; za delavce, ki se niso prodali in dali zapeljati, pripravljen se je potezati vsak Sloven in katoličan. V tem zmislu želimo tudi mi z našega stališča odkritosrčno, da bi bili skoro strti okóvi, ki doslej žulijo delavski stan. Skoro naj posije v to noč bēde blesteči žarek življenja radosti, ki dandanašnji obseva samo družbinske mogotce, ter učini iz delavskih živalij nezavisne, srečne ljudi. In tisti dan, ko boče bodočnost prinesla tudi tem trpinom lepše, slajše dneve na zemlji: blaginjo in pravo krščansko omiko, nastal boče delavstvu: najkrasnejši prvi majnik!

Naša društva.

III.

—in— Povedal sem že, kako bi se moglo priti po krajši in ravnejši poti do vspehov, katere bi imela bralna društva, rekše: po knjižnicah. A bralna društva nimajo samo naloge, širiti in vzbujati veselja do branja. Postavijo si, vsaj za gotove čase, tudi nalogo, da svoje ude navajajo ali vežbajo v narodnem petji. In sad tega truda se pokaže o veseljah, besedah in sličnih dogodkih, katere prirejajo ob nekaterih časih. Torej ne samo berilo, ampak tudi petje goje ali imajo gojiti bralna društva.

Zdaj pa se poprašajmo, kako izvajajo in kake vspehe imajo v tem obziru bralna društva?

Skoro moramo reči, da je ta namen hvaležnejše delo nego prvo. In če se ozremo v zgodovino naših društev le za nekaj let nazaj, moramo priznati, da so taka društva izvrševala ta posel na hvalevreden način. Sevéda moramo omeniti, da pevski zbori niso bili vselej srečni v izbiri skladb. Iz začetka je bila dostikrat ta izbira naravnost nemogoča, ker je nedostajalo pripravnih pesnij, kakeršne se prilegajo manj izobraženim pevcem in poslušalcem. Vendar je bil ta izgovor kmalu precēj piškav, ker se je naša glasbena književnost zdatno in vsestransko gojila in pomnožila, da si je le nekoliko izurjen glasbenik lahko preskrbel potrebne in zá-se prikladne napeve. Ker pa so kmetska bralna društva rada posnemala in še posnemajo kar mestne čitalnice, katere imajo vendar dokaj drugačno obzorje, drugačne ude in drugačne pevske moči, ni čuda, da so marsikdaj pripravila in še pripravijo na „kmetski oder“ take napeve, za katere je še

(Dalje v prilogi.)

„Slovinci se moramo v jeziku drugim Slovanom približevati!“ Ta nauk sliši se pri nas pogostoma, in mnogi se prav pridno in — nepremišljeno po njem ravnaajo. Celó lepe, dobre, vsakemu Slovencu umljive domačinke izpodrivajo in zamenjujejo nam s hrvatskimi in drugimi slovanskimi izrazi. Vprašam: Kaj nam more tako posilno „približevanje“ koristiti? Da bi mogli po tem potu kdaj z nam sorodnimi narodi jezikovno edinost doseči, to je prav otročja, popolnoma neizpeljiva domišljija. Če pa sprejmemo v svoj jezik samo kakih sto slovanskih, ali recimo, hrvatskih izrazov, katerih pa prav za prav ne potrebujemo, kaj nam je s tem pomagano? Toliko, kakor nič; pač pa se to na slovenščini močno pozná in ji daje tuj, umeten značaj. Zaradi tega se jaz nikakor ne morem sprijazniti z besedami in oblikami, kakor: čitatelj (bralec), šetati (sprehajati se), uvet (pogoj), nego (kot, kakor, ampak) itd. — Tistim Slovincem pa, ki želijo postati Hrvatje, tega gotovo nihče branil ne bo; samo to jih prosimo, da bi se v govoru in pisavi posluževali kar naravnost hrvatskega jezika, našo slovenščino pa pustili pri miru, naravno in nepopačeno, kakor nam jo je Bog dal!

Nahajajo se pri nas tudi ljudje, katerim se priprosta, nepokvarjena slovenščina zdi nekako — predomača, prekmetska. Mislijo ji torej s tem uglati pot v omikane kroge, da jo lišpajo (!) z umet-

mestnim pevcom, ki imajo za seboj zvečine večletno pevsko ali celó glasbeno šolo, treba dosti časa in napora, da dosežejo namen, ki ga je skladatelj želel.

Ne tajim res lepega napredka, ki se je izpodnesel pri nas gledé petja, bodisi cerkvenega, bodisi posvetnega, in tudi cecilijancem rad privoščim nekoliko kadila v tem obziru. Vendar fakt, ki se ne morejo tajiti in ki nam ne morejo ugajati, pa tudi ne bodem zamolčal.

Naš narod ima res veselje do petja v vseh svojih stanovih, kar je jasno in ne potrebuje dokazov. Vsako početje se mora, ako ne mastno zabeliti, vsaj končati s petjem. Še celó taki, ki jim Bog ni naklonil preobitnega pevskega darú, hočejo nolens volens pokazati svojo dobro voljo — vsaj v veseli družbi.

Toda poglejmo naše kmetijske pevce in pevke! Saj ti so za naše članke merodajni! Pred kakimi, recimo: dvajsetimi leti so naši pastirji in pastarice pele na svojih pašah in pri svoji živini brez števila svetih pesnij, katere danes čujemo navadno le še pri starih ženitnicah, ki tožijo o izprijenem svetu in zdihujejo po starih časih. Kakšne pa so te svete pesni? „Brez teh lahko opravimo“, čujemo odgovarjati koga.

Zdaj pa se poprašajmo: kake pesni pa danes pojó pastirji in pastarice? Take, kakeršne znajo. Marijine in druge nabožne pesni, kakeršnih so se svoje dni naučili od cerkvenih pevcev, ne znajo, ker se ne pojó več na koru. Teh nabožnih pesnij slovenskih, kolikor se jih še poje v cerkvi, ne morejo zapomniti, ker so njih napevi pretežki ali besede pretemne in premalo jedrnate; kolikor je pa latinskega petja, ne morejo ga sevéda pojmiti in le prerado se zgodí, da se latinske besede zlorabijo in parodizujejo ali travestujejo. In to je ravno značilno, da ljudstvo duhovnikovo latinsko petje le malokdaj travestuje, v tem, ko se pri latinskem petji pevcev kaj rado zgodí. Zapisali bi radi v tem obziru trje besede, toda ne maramo, da bi koga ne spravili iz ravnovesja. (Dalje sledí.)

Politični pregled.

V Ljubljani, 1. marca.

Notranje dežele.

Delavska stanovanja. Davčni odsek je izdelal postavo o znižanju davščine od novih poslopij za delavska stanovanja. Postava oproščuje davka ona stanovanja, ki so le delavcem namenjena, in sicer če so jih zgradile občine, društva, delavske zadruge ali delodajalci. Ta prostost traja 24 let. Posamezno stanovanje more obsezati najmanj 40, zazidani prostor celega poslopja največ 250 štirjaskih metrov. Letna stanarina za štirjaski meter stanovanja sme znašati na Dunaji največ 1 gld. 75 kr., v krajih po 10.000 prebivalcev 1 gld. 15 kr., v ostalih krajih 80 kr.

Češko-nemška sprava. Komisija za razdelitev sodniških okrajev imela bode mnogo posla, katerega ne bode mogla rešiti do deželnega zbora. Z Dunaja se poroča, da se češki deželni zbor ne bode sošel meseca maja, kakor je bilo sprva določeno, marveč je odložen na nedoločen čas. — Dva moravska češka lista očitata Čehom, da so se pri spravi premalo ozirali na Moravsko ter skrbeli le za svoje koristi.

Vnanje države.

Nemčija. Dné 20. t. m. je bilo oddanih 7 milijonov volilnih glasov. Polpeti milijon jih je bilo proti kartelu in le poltretji milijon za kartel. Od teh sedem milijonov je dobila kartelna stranka 2.546.694 glasov in sicer: konservativci 919.646, svobodni konservativci 457.936 in narodni liberalci 1.169.112 glasov. Antikartel je dobil 4.484.766 glasov in sicer: prostomišljaki 1.147.863, centrum in Hanoveranci 1.420.438, socijalni demokratje 1.341.587, ljudska stranka 131.438, Poljaki 245.852, Alzačani 100.479 in divjaki 97.109 glasov. — Ako primerjamo te volitve z volitvami 1887. l., razvidimo, da se je 7.487.991 glasov, akoravno je število prebivalstva večje, skrčilo na 7.031.460 glasov, torej za 456.351 glasov. Teh 456.351 glasov je menj posebno radi manjše vdeležbe alzacijskih in centrumskih volilnih okrajev. V primeri z letom 1887. se je število glasov prostomišljakov povečalo za 202.561 glasov, dasiravno je bila manjša vdeležba volitev in dasiravno so jim socijalisti stavili ovire. Socijalni demokratje so dobili namreč 567.405 (1.341.587 mesto 774.182), ljudska stranka 22.066 in divjaki 71.206 glasov več. Vse druge stranke so dobile manj glasov, kakor 1887. l. Volilni okraji centruma so dobili, ker niso bile volitve tako živahne, 206.657, Alzačanje 147.175 (100.479 namesto

247.654) glasov menj. Tri kartelne stranke izgubile so blizu milijon glasov in sicer: konservativci 274.858, prosti konservativci 235.259 in narodni liberalci 480.046 glasov; sicer je ta izguba za te tri kartelne stranke le formalnega pomena, ker so glasovali namreč konservativci za narodne liberalce in narodni liberalci za konservativce.

Bolgarija. V Paničevi zaroti se je dokazalo, da so bili merodajni vnanji vplivi. Vsled tega se je Stambulov izrazil proti mnogim osebam, da bode Bolgarija storila korake pri vnanjih državah, naj priznajo prince kot bolgarskega kneza in tako zabranijo spletke v deželi. Trdijo, da se države temu ne bodo ustavljale, ker želé mir na Balkanu.

Italija. Vojni minister namerava odstaviti več višjih častnikov. „Capitan Fracassa“ namreč poroča, da je najvišja vojaška komisija naznanila devetnajstim višjim častnikom, da vsled starosti in drugih vzrokov niso več sposobni za vojaško službo; naj torej iščejo drugih služb, sicer jih bode vojno ministerstvo uradno umirovilo.

Francija. Minister Spuller je obljubil nemškemu poslaniku Münstru, da se hoče Francija vdeležiti berlinske konference o delavskem vprašanju. Danes je poslal Spuller Herbertu, francoskemu poslaniku v Berlinu, pismeno poročilo o vsprejeti konferenci, da ga prebere nemški vladi ter jej izroči njegov prepis. V poročilu je povedal Spuller želje francoske vlade, katere ima gledé na delavsko vprašanje. Konferenca bode skoro gotovo dné 15. marca. Število francoskih zastopnikov pri konferenci se bode pozneje določilo. Boulangisti pa nočejo o tem ničesar vedeti. — Dolgovi Francije so vedno večji. Proračun za leto 1891 zahteva 700 milijonov posojila in povišanje davka (od špirta, sladkorja itd.) za 180 milijonov. Od teh 700 milijonov je odločeno bajé 400 milijonov za vojaške potrebe. Finančni minister namerava povišati davek od velikih skladišč, a zemljiški davek zmanjšati. Vprašanje pa je, ali bo finančni minister Rouvier prodril s tem avojim predlogom, ker mu zbornica nasprotuje. Proračunili so, da bi si morala Francija 1.5 do 2 milijardi izposoditi, ako hoče zagotoviti svoje sedanje finančno stanje.

Anglija. Marquis Salisbury je sprejel 27. t. m. nemškega poslanika, grofa Hatzfeldta, ki mu je izročil formalno povabilo h konferenci o delavskem vprašanju. Taisti dan je poročal v zbornici Sir James Fergusson, da prihajajo s Krete od angleških uradnikov poročila o pomirjenji. Pustošenja in zločini so bajé ponehali. Vsi ubežniki, razven šestnajstih, se lahko slobodno povrnejo nazaj na Kreto. Vsekako pričakovati je povsem boljšega stanja.

Dnevne novice.

(Mestni zbor ljubljanski) je imel sinoči sejo; navzočih je bilo 23 mestnih odbornikov. Župan g. Grasselli omeni visokega odlikovanja grofa Hohenzwarta, zastopnika ljubljanskega mesta v državnem zboru, ter si izprosi pooblaščenja, da v imenu mestne občine gospodu poslancu čestita na tem odlikovanju. Zbor temu pritrdi z dobro-klici. Mesti Praga in Gradec sta doposlala proračuna za tekoče leto. Odbornik dr. Tavčar stavi nujni predlog, da občina ljubljanska dovoli 50.000 gld. za nakup glavnih delnic za dolensko železnico in naznani sklep dotičnemu konsorciju. Odbornik Hribar naglašá, da je svota premajhna, ker bode dolenska železnica Ljubljani največ koristila. Promet se bode povzdignil, železnica bode plačevala svoje davke v Ljubljani, kjer bode skoraj gotovo tudi prometno ravnateljstvo in železnične delavnice. Ker se utegne železnica podaljšati do Karlovca, bodo tudi osrednja skladišča v Ljubljani, torej naj mestna občina dovoli za nakup delnic 100.000 gld. Dr. Tavčar nato nasvetuje tajno sejo, ki je bila z večino sprejeta, torej nam o debati ni mogoče obširneje poročati. Pri glasovanju je bilo 11 glasov proti 11, da je treba z ozirom na veliko svoto dvetretjinske večine, in ker je za 100.000 gld. glasovalo od 23 mestnih odbornikov le 12, glasovalo je napósled za 50.000 gld. 20 mestnih odbornikov. — V letošnjo redno naborno komisijo sta bila izvoljena odbornika vitez Zitterer in Velkavrh, v komisijo za odmerjenje vojaških pristojbin odbornika Klein in Doleneč. Pravni in personalni odsek sta predlagala o Withalmovi ponudbi gledé kolizeja: 1. Mestna občina ljubljanska dovoli izbris služnosti na posestvu Jos. Vik. Withalma vložna št. 224 kat. občine Sp. Šiške s pogojem, da jej ta brezplačno prepusti v last od parcele št. 498 isti del, ki je zaznamovan v priloženem načrtu, in da jamči za dolga prosti odpis tega dela parcele; 2. mestni magistrat naj izvrši ta sklep. Oba nasveta sta obveljala. Dalje sklene zbor, da se dovoli razdelitev parcele št. 142 sv. Petra predmestji za stavbišča z naročilom, da mestni stavbeni urad določi visokost

okrajkov (Gesimse) novih stavb ob cesti. — Druge točke dnevnega reda so bile odložene na prihodnjo sejo, ki bode prihodnji ponedeljek. Poleg ostalega dnevnega reda pride na vrsto še poročilo pravnega in personalnega odseka o letošnjih dopolnitvenih volitvah za mestni zastop.

(Svarilo.) Od c. kr. kmetijske družbe kranjske smo naprošeni objaviti sledeče svarilo: Proti strupeni rosi na trti je edino sredstvo škropljenje z modro (plavo) galico (bakrenim vitrijolom). Žalibog hočejo brezvestni trgovci porabiti to priliko ter slepariti vinogradnike s prodajo ničvrednega in celó škodljivega blaga, če tudi po nizki ceni. Z Dolenskega so došle kmetijski družbi vesti, da prodajejo nekateri tamošnji trgovci modro galico po 16 kr. in v Ljubljani jo nekdo ponuja po 29 kr. kilogram. V pojasnilo naj služi, da stoji galica danes na Dunaji 37 do 38 gld. oziroma, ako jo kdo kupi cel vagon, pa 32 do 33 gld. Iz tega je razvidno, da bakrenega vitrijela nihče ne more prodajati po gorenjih cenah. Kar ti brezvestni trgovci vinogradnikom ponujajo, ni drugega nego solnograški, dvojni, bayreuthski ali admonški vitrijol, ki obstoji iz ene tretjine bakrenega in dveh tretjin železnega vitrijola. To, kar pa nekateri dolenski trgovci po 16 kr. kilogram ponujajo, to pa ne more biti nič drugega nego zelena galica ali železni vitrijol. Solnograški vitrijol stoji v tovarni 16 gld., zelena galica pa 4 gld. novi cent. Ker zelena galica nima za trte nobene vrednosti, je vsak ogoljufan, ki kupi drugo nego pravo modro galico. Modra galica mora biti lepe temnomodre (plave) barve. Kranjska kmetijska družba je pripravljena zastopni poslati gg. župnikom in županom po Kranjskem male vzorce modre galice, da se vedó kmetovalci pri nakupu ravnati. Želeti je, da kmetijska družba izvé imena nepoštenih prodajalcev galice, da more vrné pred njimi svariti.

(Razpis nagrad.) Da se pospešuje zatiranje kmetijstvu škodljivih mrčesov, ukrenil je glavni odbor c. kr. kmetijske družbe kranjske razpisati štiri-deset nagrad po 10 goldinarjev, do katerih imajo pravico občine, oziroma vasi, katerih županstva dokažejo, da je vsa občina letošnjo pomlad marljivo zatirala gosenice, črve, hrošče itd. Prošnje za te nagrade naj predložé županstva potrjene od dotičnih kmetijskih podružnic do 1. junija. Priznane nagrade smejo občine za katerikoli občekoristen namen porabiti.

(Šolska novela.) Z Dunaja se poroča: Pred včerajšnjo sejo šolske komisije gospodske zbornice so se posvetovali škofje in konservativci zbornice. Navzočni so bili kardinal grof Schönborn, knezoškof graški in ljubljanski, knezoškof vratislavski dr. Kopp in brnski. V seji komisije pa je naučni minister v daljšem govoru razjasnil načela, katerih se je vlada držala pri načrtu šolske novele.

(Klub amaterjev-fotografv v Ljubljani) ima v ponedeljek, dné 3. marca zvečer ob 8. uri vajo in društven večer v prostorih c. kr. strokovne šole za lesno industrijo. Pristop, kakor navadno, vsakemu prost. Načelnistvo.

(Požar.) V četrtek po noči je v Solkanu pri Gorici pogorela tovarna za pohištvo g. Cibeja z vsemi stroji. Škoda je velika.

(Starine.) V okolici Grgara na Goriškem so pri razstreljevanji nekega pečevja našli pod veliko skalo več bronastega orodja, ki utegne biti keltiškega izvora. Vse najdene predmete so oddali dežel-nemu muzeju v Gorici.

(Delniško društvo „Prvi narodni dom“ v Rudolfovem) ima občni zbor dné 18. marca ob 8. uri zvečer. Na dnevnem redu so: Konstituiranje društva, poročilo o delovanju osnovalnega odbora, račun za leto 1889, glavni račun in bilanca, nasveta radi porabe in naložbe gotovine ter razdelitve dobička, volitev upravnega odbora.

Raznoterosti.

— Kako v Argentiniji pijance kaznujejo. Mlad Anglež je prišel v Argentinijo (dežela v južni Ameriki), da bi stopil v službo pri železnici. Prve dni po svojem prihodu privoščil si je naš junak malo čez mero ljube mu vinske kapljice. V tem stanu ga je zasačila policija ter odvedla pred sodišče. Ondotni zakon pa govori: Kdor kaj stori, kar ne koristi, mora to s koristnim poravnati. Po tem zakonu obsodili so ga na osemdnevno pometanje ulic. Z denarjem in zaporem bi bil rad zadostil postavi, a služba mestnega pometača bila je za-nj nezaslišana kazen. Teško sicer, a vendar jo

je prestal. Mislječ, da bi ga utegnila tako neprijetna kazen še doleteti, pobrisal je je domov na Angleško, ne brineč se niti za argentinske železnice niti za službo pri njih.

— Ženska politika. „Kar se mene tiče.“ — rekla je soproga precej poznatega nemškega poslanca, — „kupujem onda, ko je v državnem zboru vojaški stan na dnevnem redu. Moj soprog vaju je tedaj na tako velika števila, da se mu zdé moji računski majhni.“

— Vsled kačjega pika je pomrlo v Indiji 1889 l. 1165 ljudi in poginilo 81 goved; divje zveri so raztrgale 65 ljudi in 2252 goved. Indijska vlada je plačala 12.754 funtov sterl. za usmrčenje 389.472 kač in 961 divjih zveri.

— Strašni viharji so divjali 2. dne januvarija t. l. na kitajskem obrežju. Valovi odnesli so okoli tisoč čolnov od obrežja in jih večinoma razbili. Tri tisoč ribičev našlo je smrt v razljučenih valovih.

— Dohodki avstrijskega Lloydja so znašali 1889 l. 8.436.986 gl.; dolgost vožnje parobrodov 1.792.119 milj. Leta 1888. znašali so dohodki 8.251.493 gl., torej so znašali dohodki 1889 l. 185.493 gl. več, dasi so prebrodili parniki 41.288 milj manj. Vspeh pa se ne more ugoden imenovati, ker se je v tem letu posebno podražilo kurivo. Vsled zboljšanja avstrijske valute in ker se je voznina večinoma pobirala v zlatu, prikrajšani so z druge strani dohodki, ako jih računamo v papirnatem denarju. Blaga je bilo v prošlem letu vedno mnogo za prevažanje; posebno dosti izvozilo se je sladkorja zadnje tri mesece v Turčijo, na Grško in na vzhod. Konečni račun bode še le pokazal, kakovo je pravo finančno stanje in ako se ta družba lahko nádeja boljše bodočnosti.

Telegrami.

Dunaj, 1. marca. Ministerski predsednik kot minister notranjih stvari je dal na podlagi najvišjega pooblaščenja in v dogovoru s sodeležnimi ministerstvi baronu Lazariniju in Alojziju Prašnikarju kot koncesionarjema lokalne železnice Ljubljana-Kamnik dovoljenje za ustanovitev delniške družbe pod tvrdko: „Lokalna železnica Ljubljana-Kamnik s sedežem na Dunaji“, in potrdil pravila.

Lvov, 28. februarja. Češki in poljski klub sta položila venca na krsto Hausnerja. Pogreb bode jutri; nagrobni govor bode govoril poslanec Romanowicz.

Lisabon, 28. februarja. Do predčera je podpisanih že 80.000 funtov za brambeni zaklad.

Umrli so:

26. feb. Damjan Klančar, pisar, 77 let, Stari trg 13, marasmus. — Franc Pucel, gostič, Ulice na Grad 12, srčna hiba.

27. febr. Ana Kregar, krojačeva hči, 1 leto 10 mesecev, Rimska cesta 15, bronhitis.

V bolnišnici:

24. febr. Andrej Podboršek, gostič, 68 let, catarrhus intestinalis.

26. febr. Helena Hudnik, delavka, 66 let, marasmus. — Ivan Rebol, gostič, 47 let, jetika. — Marija Pišler, gostija, 69 let, emphysem.

27. Jera Ježek, gostija, 75, carcinoma ventriculi. — Lorene Kobau, kajzar, 46 let, jetika.

Tujci.

26. februarja.

Pri **Stonu**: Trojan Ignacij, trgovec, iz Grada. — Hirschman, trgovec, iz Siska. — Heidinger, potovalec, Spitzer, Schwarz, trgovec, Baek in Mohr z Dunaja. — Viktor plem. Cirheimb, e. kr. stotnik, z Dunaja.

Vremensko sporočilo.

Dan	Čas	Stanje		Vetar	Vreme	Mokrine na 24 ur v milij.
		zrakomera v mm	toplomera po Celziju			
7. u. zjut.		732.2	-5.0	sl. vzh.	oblačno	
28. 2. u. pop.		731.3	-3.6	sr. vzh.	sneg	0-20
9. u. zveč.		732.5	-4.8	sl. vzh.	oblačno	sneg
Srednja temperatura -4.5° za 5.9° pod normalom.						

Dunajska borza.

(Telegrafično poročilo.)

1. marca.

Papirna renta 5% po 100 gl. (s 16% davka)	88	gl.	30	kr
Srebrna " 5% " 100 " " 16 %	88	"	60	"
5% avstr. zlata renta, davka prosta	110	"	90	"
Papirna renta, davka prosta	101	"	90	"
Akije avstr.-ogerske banke	932	"	—	"
Kreditne akije	319	"	45	"
London	119	"	50	"
Srebro	—	"	—	"
Francoski napoleon.	9	"	44 1/2	"
Cesarski cekini	5	"	60	"
Nemške marke	58	"	40	"

Katoliška Tiskarna

priporoča raznovrstne

vizitnice

po nizki ceni.

Zahvala.

Za vse mnogoštevilne osobne in pismene dokaze tolažilnega sočutja v boleznih in smrti naše ljubljene

Maričke

se tem potom, ker nam ni mogoče vsakemu posebej zahvaliti se, najiskreneje zahvaljujemo. V prvi vrsti pa bodi srčna hvala prečastiti duhovščini, darovateljem krasnih vencev, gospodičinam, ki so svetile ob krsti, gg. pevcem in nositeljem krste in vencev.

Žužemberk, meseca februarja 1890.

(1) Žalujoča rodbina Vehovec.

Ribje olje s katranom le-

karja Piccoli-ja

v Ljubljani se lahko uživa in prebavlja, tolaži kašelj, olajša odkašljevanje; bolnik, uživajoč ga, se sploh boljše počuti in dobi slast do jedi. Steklenica 80 kr. Vnanja naročila izvršujejo se z obratno pošto. (12)

Andr. Druškovič

trgovina z železnino na mestnem trgu 10,

priporoča po zelo nizki ceni

okove za okna in vrata, štorje za stokadoranje, samokolnice, traverze in stare železniške šine za oboke, znano najboljši kamniški Portland- in Roman-cement, sklejni papir (Dachpappe) in asfalt za tlak, kakor tudi

lepo in močno narejena

štedilna ognjišča

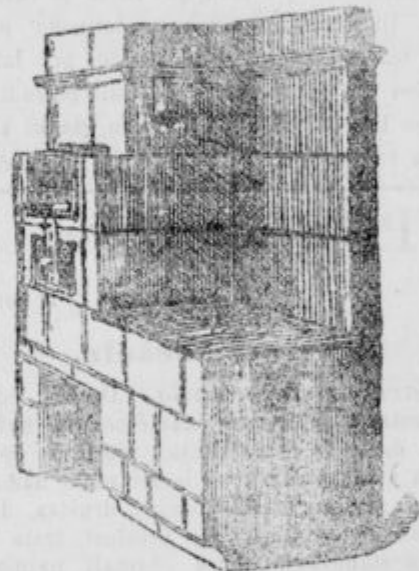
in njih posamezne dele.

Vodnjake za zabijati v zemljo, s katerimi je mogoče v malih urah in majhnimi stroški na pravem mestu do vode priti; ravno tako se tudi dobivajo vsi deli za izkopane vodnjake, železne cevi in železoliti gornji stojali, kakor tudi za lesene cevi mesingaste trombe in ventile in železna okova.

Za poljedelstvo:

vsake vrste orodja, kakor: lepo in močno nasajeni plugi in plužna, železne in lesene brane in zobove zanje, motike, lopate, rezovnice, krampe itd.

Tudi se dobiva zmirom sveži dovski mavec (Lengensfelder Gyps) za gnojenje polja.

Gradec: Lekarna Vendelina pl. Trnkóczyja, deželna lekarna, Sackstrasse.

Dunaj: Lekarna Viktorja pl. Trnkóczyja, „pri sv. Francišku“ (ob enem kemična tovarna) V., Hundsthurmerstr. 113.

Dunaj: Lekarna Julija pl. Trnkóczyja, „pri zlatem levu“, VIII., Josefstädterstrasse št. 30.

Dunaj: Lekarna dr. Otona pl. Trnkóczyja, „pri Radeckiju“, III., Radetzkyplatz št. 17. (5)

Nepresegljivo za zobe

je

I. salicilna ustna voda

aromatična, vpliva okrepevaljoče zabranjuje gnilobo zob ter odstranjuje iz ust neprijetni duh. Jedna velika steklenica 50 kr.

II. salicilni zobni prašek

splošnje priljubljen, vpliva jako okrepevaljoče ter ohranjuje zobe svetlo-bele, à 30 kr.

Navedeni sredstvi, o katerih je došlo mnogo zahvalnih pisem, ima vedno sveži v zalogi

lekarna Trnkóczy

zraven rotovža v Ljubljani.

Zunanja naročila se s prvo pošto izvršujejo.

Trgovina z železnino
Albin C. Ahčin-a
v Ljubljani,

Gledališke ulice št. 8,

ima vedno bogato zalogo stavbinskega orodja, lopat, kramrov, orodja za podzemeljska dela, okov za vrata in okna, pantov in ključavnic, zapahov, žebeljev iz drota, vijakov, železa pleha, drota, mesinga, bakra kositarja, cinka, naklov, precepov z vijakom (šraubstokov), ter vrtalnih strojev za ključarje in kovače, kladev, svedrov, obličev, pil in dletov, tudi dinamita, vžigalnih vrvic in kapić.

(24-4)

Staro železo, mesing, baker, kositar, cink, svinec kupuje se vedno po najvišjih cenah.

Leopold Fratnik
izdelovatelj
cerkvene posode itd.
Ljubljana
sv. Petra cesta
št. 27.

Priporoča svoje izdelke prečastiti duhovščini in p. n. cerkvenim predstojnikom po najnižji ceni v najnovejših in lepih oblikah. (5)
Na željo pošilja načrte in ilustrovane cenike. Staro orodje in posode jemlje v popravo.

Stiskalnice za zeleno pičo in žir

Bluntov patent, za ohranjanje raznih pič, sladkih in zelenih, detelje, turšlee, repnih peres itd. so odlična iznajdba nove dobe, tekom enega leta samo Ne pozabiti ohraniti si posebno dokazano s prakso, ter veliko koristijo kmetijstvu; dokazano je s tem, koliko strojev smo dosedaj prodali, kakor tudi z mnogoštevilnimi sijajnimi spričevali oblastni in kmetijskih prvakov.

700 komadov prodali samo v Nemčiji in Avstro-Ogerski, kar dokazuje njihovo korist in važnost.

Navodila rabe, ki jamčijo gotov vspeh, kakor tudi prospekte, ocene in spričevala gratis in franko.

PH. MAYFARTH & Comp., tovarne kmetijskih strojev,
Dunaj, II., Taborstrasse 76. (10-5)
Frankobrod ob M. in Berlin N.
edini opravičeni izdelovatelj stiskalnic s samostojno in nepretrgano delujočim navornim pritiskom, patent Blunt.

St. 3314.

Razglas.

(3-3)

Podpisani mestni magistrat daje s tem na znanje, da je

vpeljava smrečnih storžev v Ljubljano

le tistim gospodarjem dovoljen, ki se skazejo s potrdilom pristojnega županstva, da so jih smeli nabirati, ter da jih smejo prodajati.

Vsem drugim, ki se ne bodo skazali s tem potrdilom, bode se blago odvzelo, proti njim pa se bo postopalo kazenskim potom.

Mestni magistrat v Ljubljani,
dné 20. februarja 1890.

sloven.

Polak

Za vsako gospodnjo!

ktera želi dobro kavo pripraviti!

Pazite dobro na to, da so razširjeni zaboji & zavitki, kateri niso pravi „**Franck'ovi**“ ampak

goljufivo ponarejeni! —

Hočete li okusno pijačo in tečno kavo imeti, zahtevajte pravo „**Franck'ovo**“ kavo, ktera pa je le prava s temi registriranimi markami:

varstvena znamka.

varstvena znamka.

varstvena znamka.

in s tim podpisom:

Heinrich Franck Söhne
Linz. Ludwigsburg.

Toraj: Brevidnost pri kupovanji!

Krivo je misliti, da se „dobra kava“ le iz samih kavinih zrn pripravlja, ne — kajti dober pristavek povikša kavino moč, njeno barvo in njen okus. —

To je resnično, prepričajte se blagovoljno z poskusom

prave **Franck'ove** kave.

Za črno kavo: z 4 žlicami kavinih zrn - 1 žlica Franck'ove kave
„ mlečno „ : „ 3 „ „ „ - 1 „ Franck'ove „

D. 2939 Nr. 9 IV.

J. W. S.

Ivan Kregar,

izdelovalec cerkvenega orodja in posode
Rimska cesta št. II, Ljubljana,
naznánja prečast. duhovščini in sl. občinstvu, da je otvoril

pasarsko delalnico

ter se priporoča v izdelovanje najraznovrstnejšega cerkvenega orodja, kakor: monštrano, obojev, kelihov, tabernakeljnov, svečnikov, lestencev (lustr) itd., katero obljubi izvršiti po najnovejši obliki, po poslanih vzorcih ali lastnem načrtu pošeno, lično, trpežno in po najnižji ceni. Sprejemlje tudi staro orodje v popravo in prenovljenje, posrebuje in poslatuje v ognji. (17) Ilustrovani ceniki so zastoj in franko na razpolago.

C. kr. priv. zavarovalnica

ASSICURAZIONI GENERALI

(Občno zavarovalno društvo v Trstu.)
(Ustanovljeno l. 1831.)

Jamstveni zaklad družbe . . . . . gld. 38,369.849-10
Izza ust. je plačala družba škod za . . . 217,257.394-75
Zavarovalno stanje v oddelku zavarovanj življenja 31. dec. 1888 . . . 110,813.920-80
Premijski listi in premije, ki se bodo v poznejših letih pobrale v odd. zavarovanja zoper požar . . . 23,202.774-10

Družba zavaruje:

1. na človeško življenje v vseh mogočih sestavah.
2. Zoper škode po požaru na cerkvena, graščinska in kmetska posestva, stanovanja in gospodarska poslopja in njihovo vsebino, raznovrstno blago, žetve, les in oglje na prostem, kakor tudi zoper škode vsled podiranja in spravljanja, vsled strele, plinovega razpoka in onega pri parnih kotlih.

Občinam, cerkvam, samostanom, pobožnim ustanovam in graščinam dovoljuje Assicurazioni Generali 20% odpust normalne premije.

3. Zoper škode vsled prevažanja na blago, pridelke, ladije in druga prevaževalna sredstva mej prevažanjem na morji, rekah, prekopih, jezerih in po suhem s poštnimi vrednostnimi pošiljatkami vred.
4. Zoper škode vsled razbitja zrcalnih oken in ogledal.
5. Zoper telesne nezgode na račun prve splošnje zavarovalne družbe zoper nezgode na Dunaji.

Pri zavarovalni stroki na življenje jamčijo zavarovalni pogoji zavarovancu razven drugih prednostij:

veljavnost polic v slučajih samoumora, dvovoja itd. po petletnem obstanju; nezastavljene police ne morejo ugasniti po triletnem obstanju;

pravica do obnovenja (tekem 3 mesecev) polic, ki so ugasnile zaradi neplačevanja zavarovalnin, popolnoma neodvisno od zdravja še živečega zavarovanca; omejitev ničnostih razlogov za slučaj nameravane in dokazane goljufije;

brezplačno razširjenje zavarovalne veljavnosti do zneska 15.000 gld. za slučaj, ko bi bil zavarovanec poklican k črni vojski, in sicer po enoletnem obstanju; zavarovanje ne preneha mej vojskim službovanjem za zavarovance, ki so člani stalne vojne ali domobranstva, ter se v tem slučaju priračunavajo najnižje dopolnilne premije.

Nevojniki na suhem (uradniki vojaške pošte in brzojava, vojaški zdravniki, vojaški živinozdravniki, vojaški lekarnarji, vojaški duhovniki, računski in intendantni uradniki) ali vojniki na suhem od feldveblja navzdol ne plačajo dopolnilnih premij, za vojskino zavarovanje do zneska 3.500 gld., ako je polica že tri leta veljavna.

Zavarovalni oddelek na življenje je popolnoma samostojen. Ima lastno premoženje in je od drugih strok take ločen in neodvisen, da tudi slučajna zguba pri zavarovanju zoper požar ali škode pri prevažanju ne more vplivati na to stroko.

Družba jamči za olajšave, ki se strinjajo z zdravim trgovinskim poslovanjem, tako pri odmerjanju zavarovalnin, kakor tudi pri likvidaciji škod, katere vedno točno izplačuje. (6)

Glavni zastop v Ljubljani:

C. Tagliapietra,
Gradišče št. 4.

Skladbe

r. Gregorija Riharja,

katerih lastnica je bila do svoje smrti sestra skladateljica, Jerica Rihar, se dobivajo sedaj le še pri podpisnem.

Leopold Rihar,

(10-9) kapelan v Križih. Pošta Tržič.

Dar za cerkev presv. Srca Jezusovega.

Katoliška srenja v slavnem glavnem mestu Weimar dosedaj ni imela nobene cerkve, ampak le molitveno sobico. Nemogoče je bilo, da bi v njej imelo prostora dovolj številnih pobožnih pri nedeljski službi Božji. Če tudi brez pripomočkov postavili smo spomladni temeljni kamen novi cerkvi Srca Jezusovega. Stavba kazala je, žali, velike težave, ko smo prišli na pesek in se je v globini kot neprošeni gost prikazala voda. To je oviralo zidanje in je zvišalo troške za 25.000 mark. Vkljub temu smo z Božjo pomočjo postavili v poletju velik del cerkvice. Zdaj pa so pošli vsi pripomočki. Moči naše srenje so bile skrajno napete. Revni in premožni se udeležujejo s pohvalno gorečnostjo pri donajanju darov. Celo dninar donaja svoj dar, otrok svoj prihranjeni vinar. Več nam ni možno storiti. Kako nam je tedaj zidati dalje? Vsi drugi viri so nam zaprti. Zato se obračam še enkrat na Vas, krščanski bratje, s prošnjo za kak kamenček za našo cerkev. Ne poznam druge zaloge, ljubi prijatelji, kakor tisto, katere je vzdana v Vašo krščansko dobrodelnost. Dajte torej, kar vam dati veleva ljubezen; „slehern, kakor je namenil v svojem sreću, ne z žalostjo ali po sili, zakaj veselega darovalca ljubi Bog.“ II. Kor. 9, 7. On, ki sejaven deli seme in daje kruh v živež, vam bo pomnožil sadove Vaše dobrodelnosti. Pomagajte nam, ljubi kristijani, k zgradbi hiše Božje! Kako sladko čutilo, svoj dar prinesiti v čast Božjo! Kako tolažiliva zavest, si s tem storiti dolžnika Boga! Bog je zvest plačnik, ki tudi neopominjan obresti daje ob pravem času. Katoliki! pomagajte nam nadalje zidati! Boljše je malo dati, kakor ničesar! Z veliko malih darov bo postavljena naša cerkva. Vsak dar po poštni nakaznici ali v pisemnih znamenjih nam je prijeten. Bog blagoslovi!

K. Jüngst, župnik.

Weimar, Thüringen.

(5-5)

„Unio catholica“

vzajemni zavod za zavarovanje škod

na Dunaji, I., Bäckerstrasse 14,

koncesijovan vsled ministerske naredbe z dnem 28. februarija 1889.

Zavod zavaruje:

Premakljivo in nepremakljivo premoženje proti škodi po požaru, streli in eksploziji, — za taka zavarovanja jamčijo solidarno prvi vzajemni zavarovalni zavodi, kateri so člani razdelilnega društva vzajemnih zavarovalnic. Vsled zveze z vzajemnimi zavarovalnimi zavodi zamore „UNIO“ zavarovanja v največji vrednosti sklepati in daje na podlagi te zveze svojim zavarovancem največjo varnost. Vsakoletni prebitek razdelil se bode mej zavarovance.

Zavod vpeljal je tudi novo, doslej še ne poznato stroko zavarovanja, namreč:

Zavarovanje cerkvenih zvonov proti prelomu ali razpoku. V to stroko škode, katere niso nasledki požara, temveč ki nastanejo vsled drugih katerih-koli slučajev. K vdeležbi v tej zavarovalni stroki vabijo se vsi prečastiti cerkveni predstojniki.

Tudi posreduje zavod pri prvih vzajemnih zavarovalnicah

zavarovanje na življenje in proti nezgodam.

Vprašanja glede zavarovanj blagovolijo naj se podpisnemu glavnemu zastopu ali pa okrajnim gospodom zastopnikom določiti.

Zastopništva po deželi oddajamo zaupnim osebam, katere se naj pismeno ali ustno pri podpisnem glavnem zastopu oglašé.

Ljubljana, meseca februarija 1890.

(3-2)

Glavni zastop zavoda „UNIO CATHOLICA“ v Ljubljani za Kranjsko, Spodnje-Štajarsko in Primorsko.

Preboljša (20-1)
BRNSKA SUKNA
razpošilja po originalnih tovarniških cenah
tovarniških cenah
-tovarna -šnega -sukna
Siegel - Imhof
v Brnu.
Za elegantno pomladno in poletno moško obleko
zadostne odrezek v dolžnosti 3 10 metra, to je 4-dunajski vadli. — Odrezek valja: gld. 4-80 iz navadne, gld. 7-75 iz fine, gld. 10-50 iz jako fine, gld. 12-40 iz najfinijeje
PRISNE OVČJE VOLNE.
Tudi se dobe v največji izbiri: s svilu, prečkana grebenasta sukna, blago za ogrtaše, lodon za love in turistse, peruvienne in to-sking za salonske obleke, predpisana sukna za ggr. uradnike, blago iz sukanca, ki se sme prati, poistno pipac-gilet-bлаго itd.
Za dobro blago in točno dopošiljatev se jamčé.
Uzorci zastonj in franko.

Adolf Vogl,

zavod za cerkvena dela

Inomost, Tirolsko

se priporoča za naročila

kornih klopj, spovednic, klečalnikov altarjev in prižnic,

v gotičkem, romanskem in bicantinskem slogu.

Sohe svetnikov

lesene, fino oljnatobarvane in pozlačene, v vsaki velikosti.

Izbuknjene (relief-) podobe

kot n. pr. 14 podob križevega pota.

CHRISTUS CORPUS

s križem ali brez križa, fino oljnatobarvan za cerkev in dom, kakor tudi za misijonske in poljske križe.

Božično - jaslične predstave

Cvetlice od lesa

pristno posrebrene in pozlačene, za cerkvene altarje zaradi lepe oblike in trajnosti posebno priporočljive.

Oljnate slike na platnu v vsaki velikosti.

kot n. pr. za altarje, bratovščine, zastave, bandera itd.

Postaje križevega pota

na platnu oljnato-barvane, z okvirjem ali brez okvirja.

Sveti grobovi.

Ilustrovane cenike pošiljam na zahtevanje franko in zastonj.

Z veseljem potrjujem, da so sohe, katere sem pri Vas naročil, gledé umetniške izvršitve zadovoljile takó mene kakor tudi dotično župnijo, istotako tudi hyaležno priznavam, da ste točno in v pravem času izvršili naročilo.

Na Dunaji, januarija 1885.

Spoštovanjem

(8-5)

Edvard baron Stillfried.

EDVARD ZBITEK,
izdelovatelj transparentne steklene mozajike v Olomucu na Moravskem,
(delavnica v Neustiftu pri Olomucu)
priporoča

svete grobove,

strogo obredne, v vseh velikostih ter posebno opozarja na sv. grobove, ki so napravljeni za manjše prostore ter se razpošiljajo celotni v dveh zabojih. — Ilustrovani in opisovalni cenilniki na zahtevanje zastonj in franko.

Predragi gospod!

Sv. grob smo hvala Bogu dné 19. m. m. nepohabljen dobili ter se neizrečeno veselim, da si smemo čestitati, kajti sv. grob je vsestranski všeč. Spoštovanjem bilježi

dr. Stefan, (5-4)
konzistorijalni svetovalec in mestni župnik v Karlovcih v Sirmiji, 2. dan aprila 1880.

Razglas.

Podpisani osnovalni odbor delniškega društva „Prvi narodni dom v Rudolfovem“ si usoja uljudno povabiti vse delničarje tega društva k

občnemu zboru,

ki bode dné 18. marca 1890 ob 8. uri zvečer v dvorani „Narodnega doma“ v Rudolfovem.

Program:

1. Konstituiranje društva. — 2. Poročilo o delovanju osnovalnega odbora. — 3. Račun za l. 1889. — 4. Glavni račun, bilanca in popis premoženja in absolutorij. — 5. Nasvèt radi porabe in naložbe gotovine. — 6. Nasvèt za razdelitev dobčka. — 7. Volitev upravnega odbora. — 8. Volitev pregledovalnega odseka in dveh delničarjev za sopolpis zapisnika in skrutinacijo.

(1)

Osnovni odbor.

Trgovina z železnino

Albin-a C. Ahčin-a

v Ljubljani, Gledališke ulice št. 8,

priporoča svojo bogato zalogo poljedelskega orodja, posebno plugov, lepo in močno izdelanih po najnižji ceni, plužnih delov, motik, lopat, ameriškanskih gnojnih vil, prav lepo in lahko izdelanih, a poleg tega vendar trpežnih, zobov za brane, žag za na vodo, pil za žage, delov za vodnjake, mesingastih plošč za komate, potem rož, steselcev, ôs, zavornic za vozove, okov za vozé itd., šin za kolesa, podkev, cokel, konjskih žabljev, slokih žag, kôs, srpov, slamoreznih kôs, klepalnega orodja, sekir, cepinov, železnih grabelj.

(28-3)

Staro železo, mesing, baker, kositar, cink, svinec kupuje se vedno po najvišjih cenah.